

John Barron –
journalisten som avslørte KGB

vannssabotører, kampsvømmere, sambands- og etterretningsfolk. Hver gruppe var opptrent som kommandosoldater og frøskemenn. De tilhørte det som i dag kalles Navy Seals, Marinens elitestyrke for spesialoperasjoner.

Etter Korea ble Barron videreutdannet, og midt på 50-tallet stasjonert i Berlin.

– Der fikk jeg se KGB i aksjon på kloss hold. Det ga meg ytterligere innsikt i en usynlig, uskjønn og ukjent verden. Truende var den også.

Barron vet hva han snakker om – både avisen *New York Times* og fagfolk i "bransjen" har nettopp rost hans siste dokumentarbok, *Operasjon SOLO* (presentert i VI MENN nr. 19). Også den handler om den kalde, usynlige krigen mellom diktatur og demokrati etter 1945, mellom russernes KGB og GRU på den ene siden, amerikanernes CIA og FBI på den andre.

Denne gang har han beskrevet hvordan Morris Childs, det amerikanske kommunistpartiets skarpe hjerne, KGBs og sovjetledernes yndling, i virkeligheten var FBI-agent og lurte Kremls trill rundt i 27 år, fram til 1981.

Han har skrevet sine bøker så seriøst og innsiktsfullt at en rekke avhoppere har tatt kontakt med ham for å bidra med ytterligere fakta om KGB.

– Barron mener at dette hemmelige

Med etterretningsbakgrunn fra Korea og Berlin ble John Barron den første som offentlig rev teppet til side for russernes gigantiske spionapparat. Han skrev så godt at KGB-avhoppere nærmest sto i kø for å fortelle ham hva de visste.

V DOKUMENTAR

TEKST:
DAG CHRISTENSEN

Min første erfaring med hemmelige oppdrag fikk jeg i Øst-Asia, om bord i et stillegående fartøy fra den amerikanske marinen. Korea-krigen raste, og farvannet vi opererte i var uoversiktlig og farlig.

John Barron, dis-

tingvert forfatter og tidligere etterretningsoffiser i US Navy, lener seg engasjert over skrivebordet i Washington, DC.

– I ly av mørket gled vi gang på gang inn mot kysten av Nord-Korea og Kina, landsatte og plukket opp under-

FOTO: DAG CHRISTENSEN

maktapparatet fra Sovjetunionen i den norske Okkupasjonshistorie, 2014 men i sterkt forandret utgave, under nytt navn og med hovedvekt på industrispionasje.

Brennpunkt Berlin

Selv sier Barron at det er bakgrunnen fra *Naval Intelligence* som har gjort hans serie av internasjonalt oppsiktsvekkende dokumentarbøker mulig:

– Da Koreakrigen var over, ble jeg overført til F-tjeneste i Vest-Berlin, som på den tiden lå som en beleiret øy dypt inne i det sovjetokkuperte Øst-Tyskland, forklarer han.

– Russiske og allierte soldater sto ansikt til ansikt langs sektorgrensen i Hitlers ødelagte rikshovedstad. Byen var selve symbolet på Den kalde krigen, og en sydende gryte av hemmelige operasjoner og agenter fra øst og vest. Jeg

SPIONENES VERDEN:

John Barron har skrevet sine bøker så seriøst og innsiktsfullt at en rekke avhoppere har tatt kontakt med ham for å bidra med ytterligere fakta om KGB.

"SPION-HUSET":

FBI-hovedkvarteret i Washington har avslørt KGB-spioner, tatt hånd om avhoppere og gitt dem et nytt, beskyttet liv i USA.

Forts. fra foregående side
stod for kontakten mellom *Naval Intelligence* og blant annet CIA, som hadde stasjonert sine beste folk nettopp her. Flere av dem ble mine venner.

John Barron var da 26 år gammel, hadde lært russisk, og var ansvarlig for å sende agenter – som regel østtyskere og polakker – inn og ut av Sovjetunionen via Øst-Berlin.

– Vi hadde ubegrensede midler til disposisjon. Tempoet og stressnivået var høyt. Vi visste at KGB og GRU alltid var i nærheten. Dag og natt hadde vi følelsen av å jobbe med farlige ting midt i et storpolitisk brennpunkt. Da russerne invaderte Ungarn i 1956 og kvalte oppstanden der i blod, trodde jeg det skulle bli krig. Tyske venner sto klare til å ta meg under jorden når det smalt.

De beste kilder

John Barron forlot marinens E-tjeneste året etter, ble avisreporter i Washington, men beholdt sin høye sikkerhetsklarering og vennskapet med tidligere kolleger i CIA. I *Washington Star* dekket han FBI's arbeid med kontrapionasje, og artiklene vakte nasjonal oppmerksomhet.

Han ble ansatt i *Reader's Digest* (Det Beste), og fikk frie hender til å lage den første utførlige, seriøse boken om KGB.

– Det tok fire år, med god hjelp blant annet fra mine kontakter i CIA og FBI, som steg stadig høyere i gradene. De introduserte meg også til andre vestlige etterretningsorganisasjoner, forteller han.

KALD KRIG:

Berlin med Brandenburger Tor var selve symbolet på Den kalde krigen, og en sydende gryte av hemmelige operasjoner og agenter fra øst og vest midt på 50-tallet.

– Jeg stod for kontakten mellom *Naval Intelligence* og CIA, forteller John Barron.

– Etter hvert som kapitlene ble ferdige, ble flere av dem trykt i *Reader's Digest*/Det Beste. Avhoppere fra KGB, som FBI hadde beskyttet med ny identitet og hemmelig adresse, var blant leserne. De mente jeg jobbet seriøst, og ville gjerne bidra med ytterligere fakta om det systemet de hadde gjennomskuet og vendt ryggen.

KGB-offiserene ble viktige kilder for John Barron. FBI eskorterte dem fra sine nye, anonyme hjemsteder til utvalgte hoteller blant annet på Hawaii og i Arizona.

– De ble passet godt på. KGB hadde dømt flere av dem til døden in absentia, men vi kunne som regel jobbe uforstyrret, ofte ukevis av gangen. Det var hardt for dem å innse at de aldri ville kunne vende tilbake til familie og hjemland. Og de var plaget av vissheten om at KGBs drapsagenter hele tiden lette etter dem for å fullbyrde dommen.

En motbydelig fyr

Avhopperne var stort sett intelligente og tiltalende typer, mener Barron.

– Men det fantes unntak: En av dem var en tidligere KGB-hallik fra Moskva, en motbydelig fyr. Han hadde drevet en "stall" med

nydelige jenter som lokket vestlige diplomater og andre utpressingskandidater til sengegymnastikk i hotellrom med skjulte kameraer. En av dem som gikk i den klassiske honningfellen, var Frankrikes ambassdør.

En annen KGB-agent hadde vært kamuffert som ortodoks prest i Kirkenes Verdensråd i Genève. Barron mislikte ham fordi han alltid skulle snike til seg penger når de møttes.

– En svært sentral avhopper, som CIA hadde sagt jeg aldri ville kunne få møte, meldte seg for øvrig selv på kontoret mitt i *Reader's Digest*. Han hadde begynt sitt nye, høyst borgerlige liv i North Carolina, giftet seg med en organist og var blitt så godt likt at borgerne i den lille byen ville ha ham som ordfører. Det måtte den tidligere KGB-obersten høflig avslå, men det antydte jo hvor dyktig FBI er til å slette sporene fra et tidligere liv.

Truet på livet?

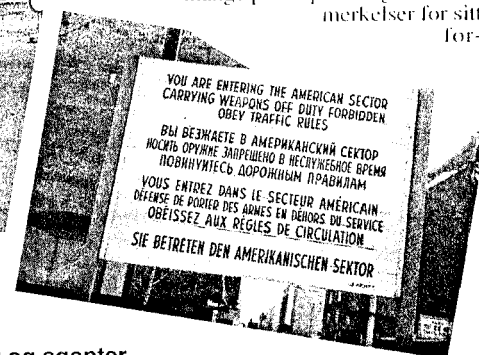
I tillegg til sine veldokumenterte verker om KGB har John Barron skrevet andre, beslektede bøker. En av dem handler om løytnant Belenko, en sovjetisk pilot som i sin tid hoppet av til Japan med sin topp moderne MiG-jager.

I landflyktighet leste han Bar-

rons bøker, fikk tillit, og lot ham få sin dramatiske og innsiktsfulle historie. En annen Barron-bok avslørte, på et meget tidlig stadium, kommunistenes groteske folke mord i Kampuchea.

Årets bok, *Operasjon SOLO – FBI's mann i Kremen*, er basert på inngående samtaler med hovedpersonen Morris Childs (som også oppsøkte ham) og tidligere topphemmelig materiale stilt til rådighet av Barrons kontakter og av spesialagentene i FBI som styrte operasjonen i nærmere 30 år.

John Barron har mottatt mange pressepriser og andre utmerkelse for sitt for-

BELEIRET

– Vest-Berlin lå som en beleiret øy dypt inne i det sovjetokkuperte Øst-Tyskland.

Russiske og allierte soldater sto ansikt til ansikt langs sektorgrensen i Hitlers ødelagte rikshovedstad, minnes John Barron.

fatterskap. Han har også vært oppnevnt som sakkyndig i syv store spionsaker i USA. Alle endte med fellende dom.

Har han aldri følt seg truet av KGB – han har jo bedre enn de fleste visst, og offentliggjort, hva deres agenter har vært i stand til å utrette?

– Noen ganger har de nok prøvd å få tak i manuskriptene mine, men min person har de aldri rørt. De har vel trodd, for øvrig helt feilaktig, at jeg har stått på lønnslisten hos CIA eller FBI eller kanskje begge steder. Dermed har jeg, både utilsiktet og urettferdig, vært beskyttet av den stilltende forståelsen mellom østlige og vestlige etterretningsorganer om at man ikke likviderte hverandres stabsoffiserer.

John Barron svarer benektende på spørsmålet om han har nye prosjekter på beddingen, men innrømmer at mange har bedt ham skrive en bok om sitt eget, fargerike liv.

Også det kan bli en leseverdig beretning.